

gemeente harderwijk

Algemeen

Voorwoord

Een nieuwe start met een vertrouwde basis

Voor u ligt de begroting van de gemeente Harderwijk voor 2027. Het is de eerste begroting van ons nieuwe college. We zijn als college net gestart en werken nu de ambities uit ons coalitieakkoord verder uit naar concrete plannen. Daarom zijn onze gezamenlijke ambities nog niet zichtbaar in deze begroting.

Zorgvuldig omgaan met gemeenschapsgeld

Vooropgesteld: de financiële positie van de gemeente Harderwijk is op orde. Dat geeft vertrouwen, maar vraagt ook om zorgvuldigheid. De financiële ruimte is niet onbeperkt. We blijven daarom scherpe keuzes maken en gaan verantwoord om met het geld van onze inwoners. Daarbij hebben we oog voor de betaalbaarheid van het wonen en leven in onze gemeente. Uitgangspunt is dat we de OZB in principe niet meer dan trendmatig verhogen. Alleen als de financiële situatie daarom vraagt, kan een andere afweging nodig zijn. Tegelijkertijd blijven we inwoners die dat nodig hebben ondersteunen via onze inkomensvoorzieningen.

Bouwen aan de groei van Harderwijk en Hierden

Ondanks de noodzakelijke financiële scherpste staan Harderwijk en Hierden zeker niet stil. Onze gemeente groeit en ontwikkelt zich. We blijven werken aan voldoende woningen en een goede leefomgeving. Aan een bereikbare en verkeersveilige stad, met ruimte voor voetgangers, fietsers, openbaar vervoer en auto's. En aan een sterke economie, met ruimte voor ondernemers en een aantrekkelijke binnenstad. De woningbouwopgave blijft daarbij groot: richting 2030 ligt er een ambitie van 4.800 woningen.

Een sociale en gezonde stad voor iedereen

Een sterke stad is meer dan stenen, wegen en cijfers. We willen dat iedereen mee kan doen en zich thuis voelt in Harderwijk en Hierden. Daarom richten we ons op een sterke sociale basis, waarin inwoners zoveel mogelijk zelf en met elkaar hun leven kunnen vormgeven en ondersteuning beschikbaar is wanneer dat nodig is. Positieve gezondheid krijgt daarin een steeds prominentere plek. We kijken daarbij niet alleen naar zorg, maar juist ook naar wat mensen helpt om gezond en actief te blijven. Sport, welzijn en ontmoeting spelen daarin een belangrijke rol.

Ruimte voor ondernemerschap en een levendige binnenstad

Een sterke stad heeft ook een sterke lokale economie nodig. Ondernemers zorgen voor werkgelegenheid en dragen bij aan de levendigheid van Harderwijk en Hierden. We willen ondernemerschap en initiatieven stimuleren en samen werken aan een aantrekkelijke binnenstad waar inwoners, bezoekers en ondernemers graag komen. Als gemeente willen we daarin een betrouwbare partner zijn: goed luisteren, meedenken en bijdragen aan een goed ondernemersklimaat.

Samenwerken over grenzen heen

De opgaven van de gemeente Harderwijk houden zich niet aan de grenzen van een portefeuille. Wonen raakt aan bereikbaarheid, een gezonde leefomgeving aan welzijn en sport en een sterke economie aan de aantrekkelijkheid van onze stad. Juist daarom werken we als college vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid. We werken ook over gemeentegrenzen heen. Samen met onze regiogemeenten trekken we op om gezamenlijke uitdagingen op het gebied van wonen, ruimte, economie en energietransitie aan te gaan.

Waardering voor de organisatie

Een begroting maken is een gezamenlijke prestatie. We spreken daarom onze waardering uit voor iedereen binnen de gemeentelijke organisatie die hier de afgelopen maanden aan heeft gewerkt. Er is veel werk verzet om plannen, cijfers en keuzes zorgvuldig bij elkaar te brengen.

Een stevig fundament voor de toekomst

Deze begroting vormt hiermee een solide basis voor 2027 en voor de verdere uitwerking van onze ambities. Met een gezonde algemene reserve en een stevige buffer om onverwachte tegenslagen op te vangen, houden we ruimte voor nieuwe initiatieven. Er ligt een mooie basis om samen verder op door te pakken!

Namens het college van burgemeester en wethouders,

Wilco Mazier
Wethouder Financiën

Financiële positie

Actualisatie

Het vertrekpunt in de actualisatie van ons meerjarenperspectief wordt bepaald door de lopende begroting 2026 - 2029, aangevuld met de uitkomsten van de meicirculaire 2026.

Ontwikkeling begrotingssaldo

(bedragen x € 1.000,-)				
Jaarschijf	2027	2028	2029	2030
Begrotingssaldo 2026-2029 na besluiten bij begroting 2026	3.614	1.546	1.293	1.328
a. Div. begrotingswijzigingen (2e turap 2025, ombuigingen MIZ, 1e turap 2026)	-674	-505	-151	-227
Startpunt Begrotingsaldo 2027-2030	2.940	1.041	1.142	1.101
b. Effecten meicirculaire gemeentefonds 2026, incl. verlaging ombuiging stelpost BCF	762	912	1.139	1.397
c. Inzet stelpost loon- en prijsontwikkeling en stelpost volumeontwikkeling vanuit meicirculaire 2026	5.291	4.960	4.862	4.903
d. Indexatie budgetten	-1.183	-1.179	-1.175	-1.181
e. Verbonden partijen	-931	-913	-931	-960
f. Salarisbegroting gemeente Harderwijk, incl stelpost CAO	-1.197	-1.575	-1.576	-1.564
g. OZB opbrengsten en overige belastingen	289	404	570	721
h. Zorgkosten sociaal domein / rijksbijdrage BUIG	-1.599	-1.756	-1.796	-1.789
i. Kapitaallasten	707	413	1.216	676
j. Diversen	-42	233	211	123
Begrotingssaldo Begroting 2027-2030	5.037	2.540	3.663	3.427

De opbouw van het begrotingsresultaat 2027 - 2030 is als volgt te verklaren:

	Toelichting
a. Diverse begrotingswijzigingen	Het effect vanuit begrotingswijzigingen bestaat voornamelijk uit de meerjarige effecten van de 2 ^e tussentijdse rapportage 2025, de ombuigingen Meerinzicht en de 1 ^e tussentijdse rapportage 2026.
b. Effecten meicirculaire 2026	Conform advisering is het effect van de meicirculaire 2026 verwerkt in de begroting. In de advisering van de meicirculaire is een stelpost opgenomen voor loon-, prijs- en volumeontwikkeling. Deze wordt nu ingezet onder punt c. Met het verschijnen van de meicirculaire wordt ook bekend hoeveel de gemeente in de begroting op mag nemen voor de stelpost BCF (BTW Compensatiefonds). Op basis van de definitieve afrekening 2027-2030 structureel aangepast met een lagere inkomst van € 320.000,-. Hiermee is dit deel van de ombuiging niet ingevuld. Bovenstaande is verwerkt in de voorliggende begroting.
c. Inzet stelpost loon- en prijsontwikkeling en stelpost volumeontwikkeling	Voor het opvangen van indexeringen en het CAO effect wordt de stelpost loon- en prijscompensatie vanuit de meicirculaire 2026 ingezet. Daarnaast is de stelpost volumeontwikkeling ingezet.
d. Indexatie budgetten	De algemene budgetten, inclusief de overdrachten aan gesubsidieerde instellingen, zijn conform het indexatiepercentage in de meicirculaire 2026 (2,5%) geïndexeerd.

e. Verbonden partijen	De hogere kosten van de begrotingen van de diverse verbonden partijen zijn voornamelijk het gevolg van de cao ontwikkelingen. De individuele begrotingen van de verbonden partijen en de ontwikkelingen daarin zijn separaat in advisering gebracht aan de raad waarna de raad een zienswijze in heeft kunnen dienen. Voor een totaaloverzicht wordt verwezen naar de paragraaf 'Verbonden partijen'.
f. Salarisbegroting, inclusief stelpost CAO	De salarisbegroting gemeente Harderwijk is geactualiseerd, inclusief de effecten van de CAO 2025. De CAO loopt tot en met 31 maart 2027. Voor de periode vanaf april 2027 is een stelpost CAO opgenomen van 4,5%, conform het percentage vanuit de meicirculaire 2026.
g. OZB opbrengsten en overige belastingen	De opbrengsten van de OZB stijgen met het trendpercentage van 2,5%. Daarnaast resulteert met name areaal uitbreiding in een hogere OZB opbrengst. Een verdere toelichting wordt gegeven in de paragraaf 'Lokale heffingen'.
h. Zorgkosten sociaal domein / rijksbijdrage BUIG	De hogere lasten voor de zorgkosten zijn met name het gevolg van loon-, prijs- en volumeontwikkelingen. Op basis van de begroting 2026 van de zorgkosten had de begroting voor 2027 uitgekomen op een bijstelling van € 2,5 miljoen. De nieuwe begroting 2027 van de zorgkosten laat een werkelijk effect zien van € 1,1 miljoen. Hierdoor kunnen ombuigingen binnen het sociaal domein (deels) ingevuld worden voor een bedrag van € 0,47 miljoen oplopend naar € 0,63 miljoen. In programma 6 en de ombuigingsmonitor wordt een uitgebreide toelichting gegeven.
i. Kapitaallasten	Het voordeel op de kapitaallasten wordt veroorzaakt door het later opleveren en in gebruik nemen van investeringen. Dit betreft onder andere het doorschuiven van investeringen voor revitalisering binnenstad, parkeergarage Jan Krulkade en investeringen vanuit het IHP. De investeringen IHP schuiven in latere jaren ook door, wat tot een (incidenteel) voordeel leidt in de jaren 2029 en 2030.
j. Diversen	Dit betreft verschillende bijstellingen en correcties van de begroting. Onder de programma's zijn de verschillen ten opzichte van 2026 meer in detail toegelicht.

Weerstandscapaciteit

In onderstaande tabel is de geprognosticeerde weerstandscapaciteit weergegeven. In deze stand is rekening gehouden met de besluitvorming over de jaarrekening 2025 en de claims op de algemene reserve.

Het vrij besteedbare bedrag binnen de algemene reserve was bij de jaarrekening 2025 € 17,8 miljoen. Na de vaststelling van de jaarrekening zijn besluiten genomen met dekking uit de algemene reserve. Dit betreft Ruimtelijk kwaliteitsplan historische schepen Harderwijk en Incidentele subsidie Cultuurkust 2026. Daarnaast is in de begroting 2027 de incidentele stelpost onvoorzien verwerkt, conform de Kaderbrief. Daarmee komt het surplus van de algemene reserve op € 17,5 miljoen en de weerstandsratio op 1,7.

Beschikbare weerstandscapaciteit	Stand 31-12-2025 incl. rekeningresultaat	Claims op reserve	Ingezet bij Kadernota 2027	Prognose stand na verwerking resultaat / claims
Verloop Algemene Reserve	44.122	-1.338	0	42.784
Berekening weerstandsvermogen	Prognose stand na verwerking resultaat / claims	Geïdentificeerde risico's n.a.v. actualisatie eind 2025	Overschot	Ratio weerstandsvermogen
Berekening weerstandsvermogen	42.784	-25.273	17.511	1,7

Lokale lastendruk

De gemeentelijke woonlasten worden gevormd door het gemiddelde bedrag dat een huishouden betaalt aan onroerende zaakbelasting, afvalstoffenheffing en riool- en waterzorgheffing. In de volgende tabel wordt de ontwikkeling van de belangrijkste heffingen voor een huishouden met een gemiddelde woningwaarde van € 456.000,- weergegeven. De belastingcapaciteit in gemeente Harderwijk is in 2027 86,9% (zie paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing).

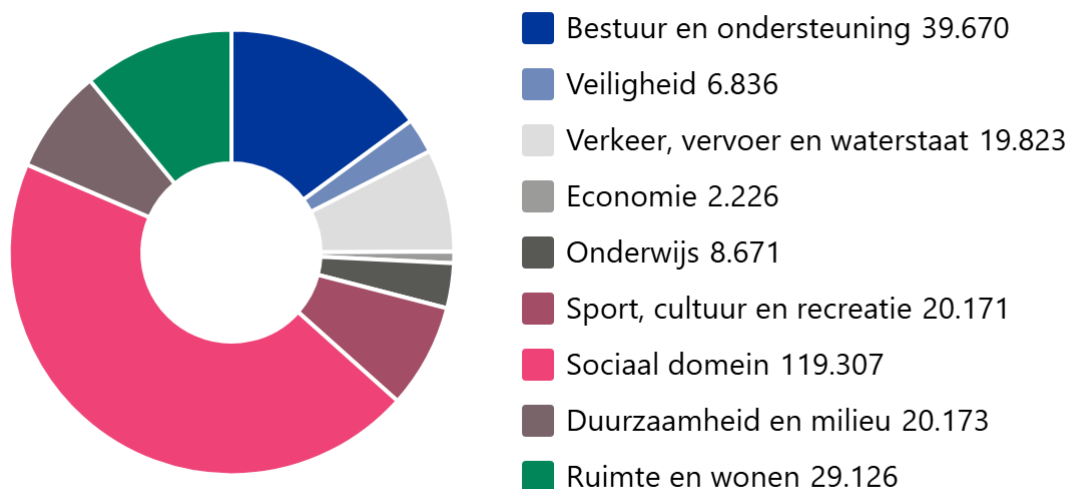
Woonlasten woning met gemiddelde WOZ-waarde	Begroting 2026	Begroting 2027	% stijging
WOZ-waarde*	428.000	456.000	
Rekentarief OZB	0,09150	0,08810	
OZB	391,62	401,74	2,58%
Afvalstoffenheffing (bruto) **	305,00	328,50	7,70%
Riool- en waterzorgheffing ***	198,00	221,00	11,62%
Totaal	894,62	951,24	6,33%

* In de tabel van de begroting 2026 is per ongeluk uitgegaan van de gemiddelde WOZ-waarde van 2025. Dit is in de begroting voor 2027 rechtgezet. Dit heeft geen invloed op de hoogte van het OZB-tarief en de belastingaanslag.

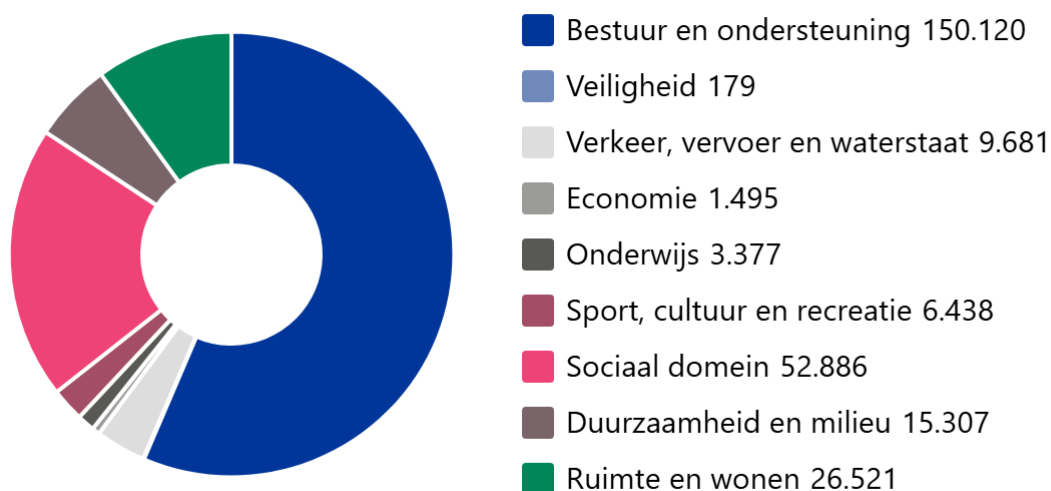
** het bijstellen van de verwerkingskosten milieustraat zorgt voor een hogere stijging dan enkel de indexatie. Dit is gemeld in de 1e tussentijdse rapportage 2026.

*** Met het vaststellen van de BuRWKA 2024-2028 is gekozen voor een spaarstrategie voor toekomstige investeringen. Dit betekent dat er in de jaren 2025 t/m 2028 sprake is van 10% boventrendmatige stijging van de riool- en waterzorgheffing. Daarnaast is de stijging het gevolg van indexatie en bijstelling van toe te rekenen kosten zoals salarissen en tractie.

Begrote lasten 2027

Begrote baten 2027

Leeswijzer

De begroting is conform het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) opgebouwd uit de volgende onderdelen:

Algemeen

Een algemeen deel waarin het voorwoord is opgenomen en de financiële positie van de gemeente.

Programmaplan

Een programma plan met daarin de negen begrotingsprogramma's.

We hanteren de volgende uitgangspunten voor vorm en inhoud van het programmaplan:

- Al ons werk brengen we in beeld, dus zowel de 'going concern' als de projectmatige activiteiten.

- We gaan pragmatisch om met indicatoren. In nieuwe, en te actualiseren beleidsnota's, zullen indicatoren en streefwaarden worden opgenomen. In deze begroting zijn, naast de verplichte indicatoren, bij een aantal programma's een aantal facultatieve indicatoren opgenomen. Dit laatste in nauw overleg met de auditcommissie.
- We geven inzicht in alles waar de gemeente geld aan uit wil geven door budgetten aan prestaties te koppelen.

De opbouw per programma is als volgt:

- Algemeen deel
 - Inhoud programma
 - Ontwikkelingen
 - Verbonden Partijen: aangegeven wordt per programma welke verbonden partij bijdraagt aan het behalen van de doelstellingen van de gemeente. Uitgebreide informatie over de verbonden partijen is opgenomen in de afzonderlijke paragraaf hierover.
 - Beleidskaders.
- Taakvelden
 - Bij de programma's geven we antwoord op de twee W-vragen, dit doen we per taakveld:
 - Wat willen we bereiken?
 - Wat gaan we ervoor doen?
- Indicatoren per taakveld:
 - per indicator worden realisatiewaarden vermeld over de laatste vier jaar (wanneer voorhanden). In de toekomst willen we hier ook realistische streefwaarden aan koppelen. Ook is de bron vermeld. Naast de verplichte indicatoren worden hier de door de gemeenteraad gekozen (facultatieve) indicatoren opgenomen.
 - Per indicator wordt een korte toelichting gegeven over wat de indicator inhoud, wat de indicator laat zien of waarom de indicator afwijkt.
- Totaaloverzicht
 - Financieel overzicht per programma
 - Analyse huidige begroting ten opzichte van vorige begroting

Paragrafen

In het programmaplan staat niet alles over de begrotingsprogramma's. Programma overstijgende informatie over bijvoorbeeld verbonden partijen, lokale heffingen en het weerstandsvermogen is apart in paragrafen samengebracht.

Financiële begroting

In de financiële begroting is voornamelijk het cijfermatige onderdeel van de begroting opgenomen, zoals het totaaloverzicht baten, lasten en resultaatbestemming, een meerjarig overzicht van de reserves en voorzieningen en een overzicht baten en lasten per taakveld naar indeling voor IV3.

Bijlagen

In het hoofdstuk bijlagen, zijn de volgende documenten te vinden:

- Meerjareninvesteringsplan
- Kerngegevens
- Totaaloverzicht nieuw beleid
- Afkortingenlijst

Vergelijkende cijfers

Als vergelijkende cijfers zijn de jaarrekening 2025 en de begroting 2026 (de primitieve begroting, aangevuld met de begrotingswijzigingen tot en met juli 2026) opgenomen. Ook zijn de uitkomsten van de meicirculaire 2026 verwerkt in de voorliggende begroting om een zo actueel mogelijk overzicht van de begrotingssaldi te krijgen. Door afronding kunnen in de financiële tabellen geringe verschillen ontstaan.

